

CONTROLUL JUDICIAR AL MĂSURILOR SPECIALE DE INVESTIGAȚII ÎN PROCESUL PENAL

Tudor OSOIANU

Republica Moldova, Chișinău

Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Socioogice

doctor în drept, conferențiar universitar, cercetător științific coordonator

e-mail: tosoianu@gmail.com

Controlul judiciar al procedurii de urmărire penală constă în verificarea de către o instanță independentă și imparțială, sesizată în modul prevăzut de lege, a acțiunilor organului de urmărire penală și a organului care efectuează activitate operativă de investigație în scopul depistării și înlăturării încălcărilor drepturilor omului încă la faza de urmărire penală și asigurării respectării drepturilor, libertăților și a intereselor legitime ale participanților la proces și ale altor persoane.

Examinarea demersurilor de autorizare a unor măsuri speciale de investigații presupune efectuarea unui triplu test de proporționalitate și determinarea faptului, dacă ingerința autorităților naționale a fost prevăzută de lege, necesară într-o societate democratică, la care se adaugă și exigența desprinsă din jurisprudența CtEDO de proporționalitate între ingerința aplicată și scopul urmărit spre realizare.

Cuvintele-cheie: dreptul la viață privată, măsuri speciale de investigație, controlul judiciar.

THE JUDICIAL CONTROL OF SPECIAL INVESTIGATION MEASURES IN THE CRIMINAL PROCEEDINGS

The judicial control of the criminal investigation procedure consists in the verification by an independent and impartial court, notified in the manner provided by law, of the actions of the criminal investigation body and of the body carrying out operative investigation activity in order to detect and remove human rights violations, the phase of criminal investigation and ensuring the observance of the rights, freedoms and legitimate interests of the participants in the trial and of other persons.

The examination of the procedures for authorizing special investigative measures on alleged violations of conventionally guaranteed rights and freedoms involves a triple test of proportionality and the determination of whether the interference of national authorities has been provided by law, necessary in a democratic society. It also adds the requirement released by the ECtHR jurisprudence of proportionality between the applied interference and the aim pursued towards the achievement.

Keywords: right to privacy, special investigative measures, judicial review.

СУДЕБНЫЙ КОНТРОЛЬ НАД ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНЫМИ МЕРОПРИЯТИЯМИ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ

Судебный контроль над процедурой уголовного расследования заключается в проверке независимым и беспристрастным судом, уведомленным в установленном законом порядке, о действиях органа уголовного преследования и органа, осуществляющего оперативно-розыскную деятельность, по выявлению и устранению

нарушений прав человека, еще на этапе расследования уголовного дела и обеспечение соблюдения прав, свобод и законных интересов участников судебного процесса и других лиц.

Изучение процедур санкционирования оперативно-розыскных мероприятий в связи с предполагаемыми нарушениями гарантированных прав и свобод включает тройную проверку соразмерности и определение того, было ли вмешательство национальных властей предусмотрено законом, необходимым в демократическом обществе, а также требование, установленное судебной практикой ЕСПЧ, о соразмерности применяемого вмешательства и преследуемой цели.

Ключевые слова: право на неприкосновенность частной жизни, оперативно-розыскные мероприятия, судебный контроль.

CONTRÔLE JUDICIAIRE DES MESURES SPÉCIALES D'ENQUÊTE DANS LA PROCÉDURE PÉNALE

Le contrôle judiciaire de la procédure d'enquête pénale consiste en la vérification par un tribunal indépendant et impartial, notifié de la manière prévue par la loi, des actions de l'instance d'enquête pénale et de l'organe menant une enquête opérationnelle afin de détecter et d'éliminer les violations des droits de l'homme. la phase de l'enquête pénale et assurer le respect des droits, libertés et intérêts légitimes des participants au procès et d'autres personnes.

L'examen des procédures d'autorisation de mesures spéciales d'enquête sur les violations alléguées des droits et libertés garantis par la convention implique un triple test de proportionnalité et la détermination de la question de savoir si l'ingérence des autorités nationales a été prévue par la loi, nécessaire dans une société démocratique. il ajoute également l'exigence libérée par la jurisprudence de la Cour EDH de proportionnalité entre l'ingérence appliquée et le but poursuivi en vue de sa réalisation.

Mots clés: droit à la vie privée, mesures spéciales d'enquête, contrôle judiciaire.

Articolul 8 CEDO include următoarele elemente generice ale protecției garantate: viața privată, viața de familie, domiciliul, corespondența.

Judecătorul de instrucție reprezintă un garant al respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, de altfel acest subiect este abilitat să vegheze legalitatea acțiunilor procesuale în cadrul procesului penal, deținând pârghiile necesare stabilirii necesității și proporționalității acțiunii admisibile în raport cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei concrete în cauza distinctă.

În opinia plenului CSJ, controlul judiciar al procedurii de urmărire penală constă în verificarea de către o instanță independentă și imparțială, sesizată în modul prevăzut de lege, a acțiunilor organului de urmărire penală și a

organului care efectuează activitate operativă de investigație în scopul depistării și înlăturării încălcărilor drepturilor omului încă la faza de urmărire penală și asigurării respectării drepturilor, libertăților și a intereselor legitime ale participanților la proces și ale altor persoane¹.

Potrivit art. 29 alin. (3) CPP, în cadrul instanței judecătorești, ca organ judecătoresc cu atribuții proprii în desfășurarea procesului penal, în faza de urmărire penală funcționează judecători de instrucție.

Prevederile art. 6 pct. 24), art. 41 și art. 300 CPP denotă că competența în

¹ HP CSJ nr.7 din 04.07.2005 cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale (pct.1).

realizarea controlului judiciar revine, conform legii, judecătorului de instrucție.

În conformitate cu prevederile art. 41 pct. 5) și 6²) CPP, judecătorul de instrucție asigură controlul judecătoresc în cursul urmăririi penale prin:

- autorizarea interceptării comunicărilor, reținerii, cercetării, predării, percheziționării sau ridicării trimiterilor poștale, înregistrării de imagini;
- autorizarea, la demersul procurorului, a efectuării măsurilor speciale de investigații, date prin lege în competența sa.

În conformitate cu opinia Plenului CSJ,² concordantă cu prevederile art. 41 CPP, una din direcțiile de activitate a judecătorului de instrucție privitor la controlul judiciar în cadrul urmăririi se referă la atribuții legate de examinarea demersurilor procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor procesuale penale sau a exercitării activității operative de investigații.

Din conținutul art. 300 CPP, rezultă de asemenea că, în cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare, judecătorul de instrucție examinează demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere care limitează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.

Măsurile speciale de investigații efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție. Deși este intitulat, *Măsurile speciale de investigații efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție*, art. 303 CPP nu indică în mod expres măsurile respective – *Cu autorizarea judecătorului de instrucție se efectuează măsurile speciale de investigații legate de limitarea inviolabilității vieții private a persoanei, pătrunderea în încăpere contrar voinței persoanelor care locuiesc în ea.*

Totuși, normele părții generale a CPP permit a identifica acele măsuri speciale de investigație care sunt realizate numai după autorizarea de către judecătorul de instrucție.

În conformitate cu prevederile art. 132² alin. (1) CPP, în vederea descoperirii și cercetării infracțiunilor cu autorizarea judecătorului de instrucție, se efectuează următoarele măsuri speciale de investigații:

- cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat (art. 132/6 CPP);
- supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea (art. 132/7 CPP);
- interceptarea și înregistrarea comunicărilor sau a imaginilor (art. 132/8-132/10 CPP);
- reținerea, cercetarea, predarea, percheziționarea sau ridicarea trimiterilor poștale (art. 133 CPP);
- monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice (art. 134/1 CPP);
- monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară (art. 134/2 CPP);
- documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistemul de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice (art. 134/3 CPP);
- colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice (art. 134/4 CPP).

Toate aceste măsuri speciale de investigație sunt supuse controlului judiciar atât *a priori*, cât și *posteriori*.

În conformitate cu prevederile art. 132/4 alin. (3) CPP, măsurile speciale de investigații ce urmează a fi supuse controlului judiciar pot fi autorizate, ca excepție, în baza ordonanței motivate a procurorului în cazurile infracțiunilor flagrante, precum și atunci când există circumstanțe ce nu permit amânarea, iar

² HP CSJ nr.7 din 04.07.2005 (pct.2).

încheierea nu poate fi obținută fără existența unui risc esențial de întârziere care poate conduce la pierderea informațiilor probatorii sau pune în pericolul imediat securitatea persoanelor. Judecătorul de instrucție urmează să fie informat, în termen de 24 de ore, despre efectuarea acestor măsuri, cu prezentarea tuturor materialelor în care este argumentată necesitatea efectuării măsurilor speciale de investigații. Dacă sunt temeiuri suficiente, judecătorul de instrucție, prin încheiere motivată, confirmă legalitatea efectuării acestor măsuri.

Procedura examinării demersurilor privind autorizarea măsurilor speciale de investigații

Temeiurile de drept pentru inițierea procedurii de autorizare a efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrângere îl constituie în conformitate cu prevederile art. 304 alin. (1) CPP – ordonanța motivată a organului investit cu astfel de împuterniciri și demersul procurorului prin care se solicită acordul pentru efectuarea acțiunilor respective.³

Astfel, Curtea reține că înaintarea demersurilor către judecătorul de instrucție privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor

*speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere ține de competența exclusivă a procurorului.*⁴

„În scopul asigurării confidențialității urmăririi penale, demersul nu se depune în cancelaria judecătoriei, dar direct judecătorului de instrucție”⁵, care îl înregistrează într-un registru separat.⁶

Dispozițiile art.304 alin. (2) CPP se referă numai la informația ce trebuie să fie inclusă în partea descriptivă a ordonanței, evitând o reglementare expresă a conținutului demersului.

Într-o opinie, pe care o susținem, demersul „în sine reprezintă și un act de sesizare a instanței”⁷.

Potrivit prevederilor art. 255 alin. (4) CPP, un exemplar al ordonanței de autorizare rămâne la judecătorul de instrucție.

„Ordonanța trebuie să conțină argumentarea privind faptul că imixtiunea agenților statului în viața privată a persoanei este prevăzută de lege, este necesară într-o societate democratică, are un scop legitim și corespunde principiului proporționalității”⁸.

În cazurile de solicitare a legalizării măsurilor speciale de investigație (art. 132/4 alin. (3) CPP), materialele anexate la demersul prezentat judecătorului de instrucție trebuie să conțină date care ar argumenta că au existat circumstanțe ce nu

³ CC reține că, potrivit art. 52 alin. (1) pct. 16) din Codul de procedură penală, în cadrul urmăririi penale, procurorul, în limita competenței sale materiale și teritoriale, adresează în instanța de judecată demersuri pentru obținerea interceptării comunicărilor, suspendării provizorii a învinutului din funcție, urmăririi fizice și prin mijloace electronice a persoanei, exhumării cadavrului, controlului video și audio al încăperii, instalării în încăperea a mijloacelor tehnice de înregistrare audio și video, controlării comunicărilor cu caracter informativ adresate bănuțului, internării persoanei în instituție medicală pentru efectuarea expertizei și a altor acțiuni pentru care se cere autorizarea judecătorului de instrucție. DCC nr.45 din 08.07.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 79g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 300 alin. (4) al Codului de procedură penală al Republicii Moldova (competența teritorială a judecătorului de instrucție) (pct.22).

⁴ DCC nr.45 din 08.07.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 79g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 300 alin. (4) al Codului de procedură penală al Republicii Moldova (competența teritorială a judecătorului de instrucție) (pct.23).

⁵ DOLEA, I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Comentariu aplicativ)*, Chișinău: Ed.Carte Juridică, 2016, p.699.

⁶ HP CSJ nr.7 din 04.07.2005 *Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale* (pct. 2.12).

⁷ OBADĂ, D. *Interferența și dimensiunile controlului procesual penal în sfera tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare. În: Mandatul de securitate: probleme actuale de interpretare, legislație și practică. Conferința științifico-practică națională*. Chișinău, 2020, p.163. ISBN 978-9975-56-783-1.

⁸ DOLEA, I. *Op. cit.*, p.698.

au permis amânarea, iar încheierea nu putea fi obținută fără existența unui risc esențial de întârziere care poate conduce la pierderea informațiilor probatorii sau pune în pericolul imediat securitatea persoanelor.

Atât practica de urmărire penală, cât și unele surse ⁹ denotă faptul că deosebiri esențiale între conținutul ordonanțelor, precum al demersurilor nu există. Materialele ce urmează a fi anexate la ordonanță și demers, trebuie să confirme existența temeiurilor legale și a oportunității măsurilor.

Judecătorul de instrucție examinează în mod confidențial demersul și materialele prezentate ¹⁰.

*Materialele privind autorizarea acțiunilor de urmărire penală, privind măsurile speciale de investigație efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție vor parveni în instanțele judecătorești în plicuri sigilate, pe suprafața cărora va fi indicat numărul dosarului atribuit de organul care a intentat dosarul penal, articolul în baza căruia a fost întocmit demersul/materialul, numele, prenumele procurorului care a înaintat demersul/materialul, precum și rezumatul esenței acțiunilor solicitate. Datele de pe plicul sigilat nu vor conține informații ce ar determina identificarea persoanei sau obiectului asupra căruia au fost îndreptate acțiunile de urmărire penală*¹¹.

⁹ A se vedea și compara prevederile art.304 alin. (2) CPP; POALELUNGI, M., AIRAPETEAN, A., COBZAC, E. *Modele de acte judecătorești în procesul penal pentru judecătorii de instrucție*. Chișinău, 2018, p.9-133.

¹⁰ POALELUNGI, M., *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău, Î.S.F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2013, p. 247.

¹¹ Hotărârea CSM nr. 142/4 din 04.02.2014, pct.107 *Materialele privind autorizarea acțiunilor de urmărire penală, privind măsurile speciale de investigație efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție se înregistrează de către șeful direcției/secției/serviciului evidență și documentare procesuală în Registrul pentru evidența materialelor confidențiale de competența judecătorului de instrucție (anexa nr. 17), dar și în cadrul PIGD - conform regulilor generale de*

*Grefierul și asistentul judiciar care lucrează cu judecătorul de instrucție, care au acces la informațiile confidențiale ce vizează competența judecătorului de instrucție, sunt responsabili în egală măsură pentru păstrarea confidențialității, fiind pasibili de răspundere, conform legislației în vigoare, pentru divulgarea acesteia.*¹²

*După repartizarea materialelor prin intermediul PIGD, judecătorul de instrucție va verifica integritatea plicului sigilat care conține materialele privind autorizarea acțiunilor de urmărire penală și măsurile speciale de investigație efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție și își va aplica semnătura în Registrul pentru evidența materialelor confidențiale de competența judecătorului de instrucție (anexa nr. 17)*¹³.

„În caz de necesitate, judecătorul de instrucție este în drept să solicite materialele dosatului penal pentru a se convinge de necesitatea autorizării efectuării acțiunilor de urmărire penală, solicitate de organul de urmărire penală și procuror, deoarece legislația nu interzice judecătorului de instrucție de a lua cunoștință de toate materialele dosarului penal”¹⁴.

Demersul referitor la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere se examinează de către judecătorul de instrucție din raza de activitate a organului de urmărire penală, în ședință închisă, ¹⁵ cu participarea procurorului și, după caz, a

înregistrare, în condiții de maximă confidențialitate. Atât în cadrul PIGD, cât și în registre nu se vor adăuga alte informații decât cele existente pe plicul sigilat. (Hotărârea CSM nr. 142/4 din 04.02.2014, pct.108).

¹² Hotărârea CSM nr. 142/4 din 04.02.2014, pct.112.

¹³ *Ibidem*, pct.116.

¹⁴ ȘTERBEȚ, V. Ghidul judecătorului de instrucție. Chișinău, 2007, p.77.

¹⁵ DOLEA, I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Comentariu aplicativ)*, Chișinău, Ed.Cartea Juridică, 2016, p.699.

reprezentantului organului care exercită activitatea specială de investigații.

Din normele enunțate supra, Curtea reține că examinarea demersurilor de către judecătorul de instrucție la locul efectuării urmăririi penale sau a măsurii speciale de investigații în temeiul art. 300 alin. (4) din Codul de procedură penală este strâns legată de competența teritorială a procurorului care exercită nemijlocit sau conduce personal urmărirea penală. Or, norma contestată, stabilind competența teritorială a judecătorului de instrucție la efectuarea controlului judiciar, se raportează la locul efectuării urmăririi penale, în sensul jurisdicției teritoriale a procuraturii¹⁶.

*Proces-verbal la examinarea acestor demersuri nu se întocmește.*¹⁷

În temeiul art.305 alin.(6) CPP, în scopul verificării legalității acțiunilor procesuale ce nu suferă amânare, efectuate de către organul de urmărire penală ori de investigații operative, la legalizarea acestora, după caz, în ședința de judecată urmează să fie citat în mod legal, cu concursul autorilor demersului, persoana în a cărei privință ori la al cărei domiciliu s-a efectuat acțiunea respectivă. În urma controlului judiciar, la caz, după expunerea opiniilor de către procuror și persoana citată, dacă s-a prezentat, dacă au existat temeiuri suficiente pentru efectuarea acțiunii respective fără autorizarea judecătorului de instrucție, acesta, printr-o încheiere motivată, declară acțiunea de urmărire penală efectuată legală, în caz contrar acțiunea de urmărire penală se declară ilegală¹⁸.

La examinarea demersului participă în mod obligatoriu procurorul care l-a declarat, iar în caz de imposibilitate a

participării acestuia, procurorul ierarhic superior va dispune înlocuirea procurorului.

Demersul depus în ordinea art. 305 CPP poate fi retras de persoana care l-a declarat – procuror, sau procurorul ierarhic superior. Retragerea demersului se face în scris și impune încetarea imediată a procedurii prin încheiere¹⁹.

Pentru a asigura operativitatea efectuării acțiunilor solicitate, demersul privind autorizarea acțiunilor de urmărire penală și ale măsurilor operative de investigație se examinează în ziua în care a fost prezentat.

„Pentru examinarea operativă a demersului, judecătorul de instrucție va coordona din timp data și ora deschiderii ședinței de judecată”²⁰.

Demersul referitor la cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat, referitor la supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice, la interceptarea și înregistrarea comunicărilor, la monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice și referitor la monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară se examinează de judecătorul de instrucție imediat, dar nu mai târziu de 4 ore de la primirea demersului.

În termenul fixat, judecătorul de instrucție deschide ședința de judecată, anunță care demers va fi examinat, verificând împuternicirile participanților la proces și a cererilor de recuzare.

La început, judecătorul de instrucție se prezintă și stabilește dacă nu sunt circumstanțe care exclud participarea sa la examinarea demersului declarat, verifică împuternicirile procurorului și ale reprezentantului organului care exercită

¹⁶ Decizie nr.45 din 08.07.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 79g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 300 alin. (4) al Codului de procedură penală al Republicii Moldova (competența teritorială a judecătorului de instrucție) (pct.24).

¹⁷ HP CSJ nr.7 din 04.07.2005 (pct.2.13).

¹⁸ HP CSJ nr.7 din 04.07.2005 (pct.2.10).

¹⁹ DOLEA, I., ROMAN, D., VÎZDOAGĂ, T. *Codul de procedură penală. Comentariu.* Ch.2005. p.465

²⁰ ȘTERBEȚ, V. *Ghidul judecătorului de instrucție.* Chișinău, 2007. p.78.

activitate specială de investigații, dacă acesta participă, apoi procurorul argumentează motivele demersului și răspunde la întrebările judecătorului de instrucție. „Dacă la examinarea demersului participă și reprezentantul organului care exercită activitate specială de investigații, acesta poate completa explicațiile procurorului”²¹.

În cazul solicitării de a autoriza măsuri speciale de investigații, poate fi acceptată participarea la ședință a reprezentantului organului care exercită activitatea specială de investigații, când se va considera necesar de a da anumite explicații.

În cazul în care procurorul și reprezentantul organului care exercită activitatea specială de investigații sunt persoane necunoscute pentru judecătorul de instrucție, acesta din urmă este obligat să verifice legitimațiile ce confirmă funcția pe care o ocupă funcționarul respectiv²².

Dacă aceste persoane nu se pot legitima, va respinge demersul în cauză²³.

După efectuarea controlului temeiniciei demersului, judecătorul de instrucție, prin încheiere, autorizează efectuarea acțiunii de urmărire penală ori a măsurii speciale de investigații sau respinge demersul.

La soluționarea demersului privind autorizarea interceptării comunicărilor judecătorul de instrucție urmează să verifice dacă infracțiunea se conține în lista enumerată în art. 132/8 CPP, dacă există o bănuială rezonabilă că, persoana este implicată în săvârșirea infracțiunii respective, precum și dacă lipsesc alte metode de investigație pentru a dobândi probe²⁴.

Încheierea judecătorului de instrucție se pronunță în ședință închisă²⁵.

Potrivit prevederilor art. 306 CPP, încheierea judecătorească privind autorizarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații trebuie să conțină: data și locul întocmirii ei, numele și prenumele judecătorului de instrucție, persoana cu funcție de răspundere și organul care a înaintat demersul, organul care efectuează acțiuni de urmărire penală, măsurile speciale de investigații, indicarea scopului efectuării acestor acțiuni sau măsuri și a persoanei la care se referă ele, precum și mențiunea despre autorizarea acțiunii sau respingerea ei, termenul pentru care este autorizată acțiunea, persoana cu funcție de răspundere sau organul abilitat de a executa încheierea, semnătura judecătorului de instrucție certificată cu ștampila instanței judecătorești.

Deși art. 306 CPP nu indică în mod expres, dar, de regulă, în încheierile judecătorului de instrucție privind autorizarea unor acțiuni de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații, acestea sunt susceptibile de a fi atacate cu recurs în termen de 15 zile, din momentul când a aflat despre încheierea respectivă. Această mențiune este justificată în drept pe prevederile art. 305 alin.(8) CPP în coraborare cu prevederile art. 437 alin. (1) pct. 4 CPP. În acest caz, recursul se examinează în conformitate cu prevederile Titlului II Cap. IV secț. a 2-a §2 din Partea specială a CPP.

Concluzii și recomandări

În materia protecției domiciliului, corespondenței, CtEDO de multiple ori a subliniat că interceptarea convorbirilor unei persoane (inclusiv telefonice) și alte măsuri speciale se bucură de protecția oferită de art. 8 CEDO, fiind inclusă în sfera noțiunilor autonome de viață private. Pentru analiza proporționalității²⁶ inge-

²¹ DOLEA, I., ROMAN, D., VÎZDOAGĂ, T. *Codul de procedură penală. Comentariu*. Chișinău, 2005. 767 p., pag.463.

²² ȘTERBEȚ, V. *Ghidul judecătorului de instrucție*. Chișinău, 2007. p.153.

²³ *Ibidem*, p.153.

²⁴ DOLEA, I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Comentariu aplicativ)*, Chișinău, Ed.Carteja juridică, 2016, p.698.

²⁵ DOLEA, I. *Op. cit.*, p.698.

²⁶ Susținem în acest sens propunerea de a include proporționalitatea ca principiu al procesului penal. A se vedea: DOLEA, I. *Drepturile persoanei în probatoriul penal: conceptul promovării elementului*

rinței autorităților naționale în asemenea cazuri urmând a fi evaluați mai mulți factori specifici.

Legea nu impune în mod expres aplicarea testului de proporționalitate în conținutul încheierilor, care sunt emise ca rezultat al examinării în conformitate cu prevederile art. 305 CPP a demersurilor privind autorizarea sau legalizarea măsurilor speciale de investigație semnate de procuror.

Examinarea demersurilor de autorizare a unor măsuri speciale de investigații asupra pretinselor încălcări ale drepturilor și libertăților garantate convențional presupune efectuarea unui triplu test de proporționalitate și determinarea faptului, dacă ingerința autorităților naționale a fost prevăzută de lege, necesară într-o societate democratică, la care se adaugă și exigența degajată de jurisprudența CtEDO de proporționalitate între ingerința aplicată și scopul urmărit spre realizare.

Având în vedere acest deziderat, considerăm important a completa art. 306 CPP cu prevederi privind reflectarea în conținutul încheierii judecătorului de instrucție a testului de proporționalitate între acțiunile, măsurile solicitate a fi autorizate și scopul urmărit de aceste pârghii prevăzute de lege, în vederea atingerii scopului procesului penal, coroborând astfel prevederile acestui articol cu dispozițiile art. 132¹ alin. (2) pct. 3) CPP.

privat. Chișinău, 2009, p.64. În perspectiva dezvoltării principiului proporționalității în procedura penală națională putem formula unele concluzii cu titlu de recomandări. Principiul proporționalității trebuie utilizat în toate cazurile când se constată necesitatea unor ingerințe. În acest aspect, și ca o propunere de lege ferenda, considerăm necesar de a recunoaște ca un principiu al procedurii penale cel al proporționalității între ingerințele produse și scopul urmărit, fapt ce ar presupune determinarea existenței unei nevoi sociale imperioase care a impus-o.

BIBLIOGRAFIE

1. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, adoptat prin Legea Republicii Moldova nr. 122–XV din 14.03.2003.
2. DCC nr.45 din 08.07.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 79g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 300 alin. (4) al Codului de procedură penală al Republicii Moldova (competența teritorială a judecătorului de instrucție).
3. DOLEA, I. *Drepturile persoanei în probatoriul penal: conceptul promovării elementului privat*. Chișinău, 2009. 416 p.
4. OBADĂ, D. *Interferența și dimensiunile controlului procesual penal în sfera tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare. În: Mandatul de securitate: probleme actuale de interpretare, legislație și practică. Conferința științifico-practică națională*. Chișinău, 2020, p.155-165.
5. Hotărârea CSM nr. 142/4 din 04.02.2014.
6. HP CSJ nr.7 din 04. 07. 2005 *cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale*.
7. DOLEA, I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Comentariu aplicativ)*. Chișinău, Ed. Cartea juridică, 2016, 1172 p.
8. DOLEA, I., ROMAN, D., VÎZDOAGĂ, T. *Codul de procedură penală. Comentariu*. Chișinău, 2005, 767 p.
9. POALELUNGI, M., AIRAPETEAN, A., COBZAC, E. *Modele de acte judecătorești în procesul penal pentru judecătoria de instrucție*. Chișinău, 2018, 940 p.
10. POALELUNGI, M. *Manualul judecătorului pentru cauze penale*, Chișinău, Î.S.F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2013, 1192p.
11. ȘTERBET, V. *Ghidul judecătorului de instrucție*. Chișinău, 2007, 663 p.

10.10.2020